

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

P9_TA(2023)0018

Ochrona interesów finansowych UE – zwalczanie nadużyć finansowych – sprawozdanie roczne za 2021 r.**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej – zwalczania nadużyć finansowych – sprawozdanie roczne 2021 (2022/2152(INI))**

(2023/C 214/13)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 310 ust. 6 i art. 325 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z 23 września 2022 r. zatytułowane „33. sprawozdanie roczne dotyczące ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej i zwalczania nadużyć finansowych (2021 r.)” (COM(2022)0482) (sprawozdanie PIF 2021),
- uwzględniając sprawozdanie Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) za rok 2021 oraz sprawozdanie roczne Komitetu Nadzoru OLAF za rok 2021,
- uwzględniając opinie Komitetu Nadzoru OLAF: nr 1/2021 z 4 lutego 2021 r. pt. „OLAF’s recommendations not followed by the relevant authorities” [Zalecenia OLAF-u, do których nie zastosowały się właściwe organy], nr 2/2021 z 31 maja 2021 r. pt. „Working arrangements between OLAF and EPPO” [Porozumienia robocze między OLAF-em a Prokuraturą Europejską], nr 4/2021 z 18 października 2021 r. pt. „OLAF’s Preliminary Draft Budget for 2022” [Wstępny projekt budżetu OLAF-u na rok 2022] oraz nr 5/2021 z 17 grudnia 2021 r. pt. „Analysis of OLAF’s investigations lasting more than 36 months in 2019” [Analiza dochodzeń OLAF-u trwających dłużej niż 36 miesięcy w 2019 r.],
- uwzględniając sprawozdanie roczne Prokuratury Europejskiej (EPPO) za rok 2021 opublikowane w marcu 2022 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z 15 grudnia 2022 r. w sprawie podejrzeń o korupcję ze strony Kataru oraz szerszej potrzeby przejrzystości i odpowiedzialności w instytucjach europejskich ⁽¹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie (UE, Euratom) 2020/2223 z dnia 23 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 883/2013 w odniesieniu do współpracy z Prokuraturą Europejską i skuteczności dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych ⁽²⁾ (rozporządzenie w sprawie OLAF-u),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii ⁽³⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z września 2021 r. w sprawie luki w podatku VAT za 2021 r.,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii ⁽⁴⁾ (dyrektywa o ochronie interesów finansowych UE),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z 6 września 2021 r. z wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (COM(2021)0536),

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0448.

⁽²⁾ Dz.U. L 437 z 28.12.2020, s. 49.

⁽³⁾ Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29.

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

- uwzględniając rozporządzenie (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej ⁽⁵⁾ (rozporządzenie w sprawie EPPO),
- uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1798 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie powołania Europejskiego Prokuratora Generalnego w Prokuraturze Europejskiej ⁽⁶⁾,
- uwzględniając wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 16 lutego 2022 r. w sprawach C-156/21 i C-157/21 oraz jego wnioski o zgodności mechanizmu warunkowości w zakresie praworządności z prawem UE, w których TSUE potwierdził stosowność podstawy prawnej i zgodność ogólnego systemu warunkowości z art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i zasadą pewności prawa,
- uwzględniając wniosek Komisji z 18 września 2022 r. dotyczący decyzji wykonawczej Rady w sprawie środków ochrony budżetu Unii przed naruszeniami zasad państwa prawnego na Węgrzech (COM(2022)0485),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii ⁽⁷⁾ (rozporządzenie w sprawie warunkowości),
- uwzględniając komunikat Komisji z 2 marca 2022 r. zatytułowany „Wytyczne dotyczące stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2092 w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii” ⁽⁸⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 29 kwietnia 2019 r. zatytułowany „Strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych – wzmocnienie działań w celu ochrony budżetu UE” (COM(2019)0196),
- uwzględniając komunikat Komisji z 14 grudnia 2020 r. w sprawie przeglądu dokonywanego w odniesieniu do Unii Europejskiej na podstawie mechanizmu przeglądu wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji (UNCAC) (COM(2020)0793),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/785 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program zwalczania nadużyć finansowych i uchylające rozporządzenie (UE) nr 250/2014 ⁽⁹⁾,
- uwzględniając swoje zalecenie z 17 lutego 2022 r. dla Rady i Wiceprzewodniczącego Komisji/ Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie korupcji i praw człowieka ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 14 kwietnia 2021 r. w sprawie unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025 (COM(2021)0170),
- uwzględniając wyrok TSUE z 1 września 2021 r. w sprawie T-517/19, Homoki przeciwko Komisji ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 10 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności w Unii Europejskiej i stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2092 w sprawie warunkowości ⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 7 lipca 2022 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej – zwalczanie nadużyć finansowych – sprawozdanie roczne 2020 ⁽¹³⁾,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0299/2022),

⁽⁵⁾ Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 274 z 28.10.2019, s. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 123 z 18.3.2022, s. 12.

⁽⁹⁾ Dz.U. L 172 z 17.5.2021, s. 110.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 295.

⁽¹¹⁾ Wyrok z 1 września 2021 r., Andrea Homoki przeciwko Komisji Europejskiej, T-517/19, ECLI: EU:T:2021:529.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 86.

⁽¹³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0300.

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

- A. mając na uwadze, że organy państw członkowskich zarządzają ponad 85 % wydatków UE, w tym Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), oraz że pobierają one tradycyjne zasoby własne (TOR) UE, natomiast Komisja nadzoruje oba te obszary, ustala standardy, sprawdza zgodność i przedstawia Parlamentowi i Radzie sprawozdania dotyczące środków podjętych w celu zwalczania nadużyć finansowych i innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe UE, zgodnie z art. 325 ust. 5 TFUE;
- B. mając na uwadze, że należyte wydatkowanie środków publicznych i ochrona interesów finansowych UE powinny być kluczowymi elementami polityki UE, aby zwiększyć zaufanie obywateli dzięki zapewnieniu właściwego i racjonalnego wykorzystywania ich pieniędzy;
- C. mając na uwadze, że zaufanie do uczciwości i praworządności Parlamentu ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania demokracji europejskiej; mając na uwadze, że kluczowe znaczenie ma zadbanie o to, by procedury demokratyczne nie zostały zdominowane przez prywatne i zewnętrzne interesy oraz by prawa obywateli były w pełni przestrzegane;
- D. mając na uwadze, że roczne sprawozdanie PIF opiera się na informacjach dostarczonych przez państwa członkowskie, w tym na danych dotyczących wykrytych nieprawidłowości i nadużyć finansowych, analizowanych w celu określenia dziedzin obarczonych największym ryzykiem, a także mając na uwadze, że opisano w nim przyjęte środki zaradcze i umożliwi ono lepsze wdrożenie ukierunkowanych działań na poziomie unijnym i krajowym;
- E. mając na uwadze, że ogólny system warunkowości, który ma chronić unijny budżet, ma zastosowanie i podlega wykonaniu od 1 stycznia 2021 r.; mając na uwadze, że system ten dotyczy zatem wszelkich naruszeń zasad praworządności popełnionych od tego czasu w państwie członkowskim, takich jak nadużycia finansowe, które w sposób wystarczająco bezpośredni wpływają na należyte zarządzanie finansami Unii lub na ochronę jej interesów finansowych bądź stwarzają poważne ryzyko wystąpienia takiej sytuacji;
- F. mając na uwadze, że rozporządzenie w sprawie warunkowości umożliwi UE podejmowanie środków, które mają zabezpieczyć unijny budżet przed nadużyciami finansowymi i chronić praworządność, np. poprzez zawieszanie płatności i korekty finansowe;
- G. mając na uwadze, że TSUE odrzucił skargi dwóch państw członkowskich i orzekł, że rozporządzenie w sprawie warunkowości wchodzi w zakres uprawnień przyznanych na mocy przepisów finansowych dotyczących wykonania budżetu UE;
- H. mając na uwadze, że Komisja powinna stosować te same kryteria, oparte na poszanowaniu praworządności, do środków przekazywanych z budżetu UE państwom trzecim oraz przyjąć bezkompromisowe stanowisko polegające na wstrzymaniu wszystkich bieżących transakcji finansowych z takimi państwami, jeżeli wywierają one niewłaściwy wpływ na instytucje lub ustawodawców UE;
- I. mając na uwadze, że w 2021 r. UE zakończyła przyjmowanie programów wydatków na lata 2021–2027, w tym Unijnego programu zwalczania nadużyć finansowych, który wspiera walkę z nadużyciami finansowymi przez dotacje na konkretne inicjatywy i finansowanie specjalnych platform i narzędzi informatycznych ułatwiających wymianę informacji między państwami członkowskimi a UE;
- J. mając na uwadze, że Unia i państwa członkowskie wspólnie ponoszą odpowiedzialność za ochronę interesów finansowych Unii; mając na uwadze, że w kontekście bezprecedensowego uruchomienia funduszy w ramach RRF ponoszą one też wspólnie odpowiedzialność za regulację i realizację krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności (KPO); mając na uwadze, że w rezultacie znacznie wzrosła rola organów krajowych w zapewnianiu odpowiedniego poziomu ochrony interesów finansowych UE;
- K. mając na uwadze, że wdrażanie RRF zwiększy w najbliższych latach obciążenie administracji europejskiej i krajowej i zbiegnie się z programami wydatków na lata 2021–2027; mając na uwadze, że państwa członkowskie będą musiały opanować różne sposoby zarządzania wdrażaniem poszczególnych funduszy, a Komisja będzie musiała wzmocnić swoje zdolności monitorowania, jako że obecnie jest ona w stanie monitorować jedynie ułamek wszystkich wydatków;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

- L. mając na uwadze, że Komisja wspiera organy krajowe w opracowywaniu i ocenie KPO i zwraca szczególną uwagę na przepisy dotyczące środków ochrony zasobów RRF przed nadużyciami finansowymi, korupcją, konfliktami interesów i podwójnym finansowaniem;
- M. mając na uwadze, że art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności⁽¹⁴⁾ (rozporządzenie w sprawie RRF) zawiera przepisy dotyczące ochrony interesów finansowych UE, a rozporządzenie to gwarantuje, że Komisja, OLAF, Europejski Trybunał Obrachunkowy (ETO) i EPPO są w stanie wykonywać swoje zadania, a organy krajowe wprowadzają skuteczne środki zwalczania nadużyć finansowych, biorąc pod uwagę wszelkie zidentyfikowane ryzyko;
- N. mając na uwadze, że różnorodność systemów prawnych i administracyjnych w państwach członkowskich jest wadą i należy ją odpowiednio uwzględnić, aby stworzyć bardziej ujednolicone, interoperacyjne i porównywalne systemy administracji i sprawozdawczości w UE, dzięki którym będzie można skutecznie zapobiegać nieprawidłowościom i je usuwać oraz zwalczać nadużycia finansowe i korupcję;
- O. mając na uwadze, że wady poprawności i porównywalności danych i technologii sprawozdawczych wynikające m.in. z różnego stopnia cyfryzacji w państwach członkowskich nadal poważnie obniżają jakość i wiarygodność dostępnych informacji;
- P. mając na uwadze, że narzędzie Arachne, już teraz powszechnie stosowane w polityce spójności oraz coraz częściej wykorzystywane na potrzeby badania wydatków w sektorze rolnictwa, jest dobrowolne, a uczynienie go obowiązkowym – o co wielokrotnie apelował Parlament – byłoby według Komisji znaczącym krokiem naprzód;
- Q. mając na uwadze, że podatek od wartości dodanej (VAT) jest znaczącym źródłem dochodów krajowych budżetów oraz że zasoby własne oparte na VAT stanowią około 10 % dochodów z tytułu zasobów własnych (12,3 % całkowitych dochodów budżetu UE w 2020 r. i 11 % w 2019 r.);
- R. mając na uwadze, że plan działania Komisji na rzecz sprawiedliwego i prostego opodatkowania wspierającego odbudowę gospodarczą (COM(2020)0312) przyczynia się do realizacji strategii UE na rzecz uproszczenia i dostosowania opodatkowania do cyfryzacji gospodarki i zielonej transformacji, a jednym z priorytetów tego planu jest zwalczanie oszustw związanych z VAT;
- S. mając na uwadze, że 1 czerwca 2021 r. EPPO wreszcie rozpoczęła działalność operacyjną jako ostatni filar struktury zwalczania nadużyć finansowych opracowanej przez Unię, aby zwiększyć poziom ochrony jej interesów finansowych; mając na uwadze, że według przewidywań EPPO będzie jeszcze bardziej obciążona pracą;
- T. mając na uwadze, że EPPO, pomimo minimalnych zasobów i skrajnej presji czasowej, wykazała już swoje zdolności i opłacalność; mając na uwadze, że budżet EPPO na 2021 r. wyniósł mniej niż 45 mln EUR, natomiast jej sędziowie nakazali zajęcie ponad 250 mln EUR w pierwszym roku jej działalności, co świadczy o tym, że EPPO może zapewnić znaczny i natychmiastowy zwrot z inwestycji;
- U. mając na uwadze, że wiedza Komisji o zakresie, charakterze i przyczynach nadużyć finansowych jest nieco ograniczona, a wiele potencjalnych nadużyć nie jest zgłaszanych w systemie zarządzania nieprawidłowościami; mając na uwadze, że korupcja ogranicza zaufanie obywateli do UE, zagraża jej interesom finansowym i całej gospodarce UE oraz stanowi poważne zagrożenie dla demokracji i praworządności w UE;
- V. mając na uwadze, że zgodnie z art. 83 TFUE korupcja należy do szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, która w różnym stopniu dotyczy wszystkich państw członkowskich; mając na uwadze, że organizacje przestępcze szczególnie aktywnie przechwytyują fundusze europejskie i potrafią wykorzystywać różnorodność systemów prawnych i administracyjnych państw członkowskich do przeniknięcia do ich tkanki gospodarczej, finansowej, biznesowej, społecznej i politycznej, szkodząc w ten sposób wolności gospodarczej i wolnej konkurencji;
- W. mając na uwadze, że bezprecedensowy wzrost wydatków UE w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 oraz w planie odbudowy NextGenerationEU (NGEU) stwarza poważne ryzyko, np. niewłaściwego wykorzystywania funduszy przez zorganizowane grupy przestępcze;

⁽¹⁴⁾ Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

- X. mając na uwadze, że współpraca z partnerami międzynarodowymi ma kluczowe znaczenie dla ochrony funduszy UE wydatkowanych poza Europą oraz dochodów do budżetu UE; mając na uwadze, że w 2021 r. OLAF podpisał porozumienia o współpracy administracyjnej z dwoma międzynarodowymi organami partnerskimi, tj. Prokuraturą Generalną Ukrainy i Światową Organizacją Celną (WCO); mając na uwadze, że OLAF organizował w 2021 r. wydarzenia online, aby nawiązać nowe kontakty operacyjne z organami dochodzeniowymi w państwach trzecich oraz zachęcić je do zgłaszania nadużyć finansowych i nieprawidłowości za pośrednictwem delegatur UE na całym świecie;
1. z zadowoleniem przyjmuje 33. sprawozdanie roczne dotyczące ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej i zwalczania nadużyć finansowych w 2021 r.;
 2. jest świadomy, że rok 2021 był rokiem pełnym wyzwań, w którym skutki pandemii COVID-19 wymagały dostosowania strategii kontroli i skupienia się na prewencji przez konkretne środki łączące i ukierunkowane działania mające na celu wykrywanie nieprawidłowości i nadużyć finansowych;
 3. przypomina, że 19 lutego 2021 r. wszedł w życie RRF, tj. główny filar NGEU finansowany z pożyczek Komisji na rynkach kapitałowych, który ma na celu finansowanie reform i inwestycji w państwach członkowskich z mocą wsteczną od początku pandemii, tj. od lutego 2020 r.;
 4. podkreśla, że w 2021 r. operacje kwalifikowały się do finansowania przez UE z WRF na lata 2014–2020 (które zakończą się w 2024 r.), z WRF na lata 2021–2027 oraz w ramach pakietu na rzecz odbudowy NGEU;
 5. podkreśla, że nowe WRF na lata 2021–2027, dla których ostatnie programy przyjęto w 2021 r., w połączeniu z planem odbudowy NGEU, zapewniają UE 1,8 bln EUR, co stanowi bezprecedensową ilość środków; podkreśla, że Parlament (w celu zapewnienia absolutorium), OLAF, ETO, sama Komisja oraz, w stosownych przypadkach, EPPO mogą uzyskać dostęp do odpowiednich danych i zweryfikować wykorzystanie środków finansowych na zasadzie uzupełnienia i wzmocnienia środków kontroli przewidzianych w obowiązujących przepisach;
 6. stwierdza, że Parlament Europejski wraz ze swoją Komisją Kontroli Budżetowej powinien odgrywać istotną rolę w zarządzaniu RRF, np. przez regularny i uporządkowany dialog umożliwiający włączenie Komisji do dyskusji o wdrażaniu RRF, która byłaby zobowiązana uwzględniać opinie wynikające z tego dialogu;
 7. zaznacza, że równie potrzebny i oczekiwany jest odpowiednio wysoki poziom uwagi i kontroli, aby zagwarantować, że fundusze te mogą zapewnić jak najlepszy wkład w osiągnięcie wspólnych celów Unii; przypomina o większym obciążeniu organów zarządzających funduszami UE, o większej ilości wykorzystywanych środków oraz większym ryzyku związanym z zarządzaniem nimi (po wprowadzeniu w obliczu pandemii uproszczonych i pilnych procedur podatnych na nadużycia);
 8. jest zdania, że zwiększenie przejrzystości, cyfryzację zwalczania nadużyć finansowych oraz ciągłe wzmocnianie i rozwój oceny ryzyka nadużyć finansowych i zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych należy realizować równoległe z należytym wdrażaniem unijnej struktury zwalczania nadużyć finansowych;
 9. apeluje o zwiększenie poziomu cyfryzacji, interoperacyjności systemów danych oraz ujednoczenie sprawozdawczości, monitorowania i audytów w UE i w tym celu ponownie wzywa Komisję, by ujednotociła definicje, co pozwoli pozyskiwać porównywalne dane w całej UE;
 10. wzywa Komisję do przedłożenia wniosku ustawodawczego w sprawie wzajemnej pomocy administracyjnej w obszarach wydatkowania funduszy UE, w których dotychczas nie przewidziano takiej praktyki; zachęca Komisję, aby opracowała system wymiany informacji między właściwymi organami w celu przeprowadzania kontroli krzyżowej dokumentacji księgowej dotyczącej transakcji pomiędzy co najmniej dwoma państwami członkowskimi, aby uniknąć transgranicznych nadużyć finansowych w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESI) i tym samym zagwarantować stosowanie przekrojowego podejścia do ochrony interesów finansowych UE;
 11. wyraża zaniepokojenie stosunkowo późnym terminem publikacji rocznego sprawozdania PIF za rok n, które ukazuje się dopiero we wrześniu roku n+1; przyjmuje do wiadomości, że wynika to głównie z faktu, że państwa członkowskie przesyłają informacje dość późno; zachęca Komisję, aby bardziej wymagała od państw członkowskich wcześniejszego udostępniania danych, co pozwoli Komisji wcześniej kończyć prace nad sprawozdaniem rocznym, a Parlamentowi – wcześniej przyjmować rezolucję dotyczącą sprawozdania, najlepiej jeszcze w roku n+1;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

12. jest zdania, że aby uzyskać kompleksowy przegląd synergii między wszystkimi odpowiednimi podmiotami, wskazać najlepsze praktyki i zaradzić niedociągnięciom roczne sprawozdanie PIF powinno być bardziej kompleksowe, szczególnie w świetle wejścia w życie nowego rozporządzenia w sprawie OLAF-u, rozporządzenia w sprawie RRF i rozporządzenia w sprawie warunkowości oraz rozpoczęcia działalności operacyjnej EPPO, która domyka unijną architekturę zwalczania nadużyć finansowych; w związku z tym ponownie apeluje do Komisji, aby zbadała nowe możliwości osiągnięcia tego celu;

Wykryte nieprawidłowości związane i niezwiązane z nadużyciami finansowymi

13. zauważa, że liczba przypadków nadużyć finansowych i nieprawidłowości zgłoszonych przez właściwe organy unijne i krajowe (łącznie 11 218) utrzymała się w 2021 r. na stałym poziomie w stosunku do roku 2020 (łącznie 11 755 przypadków); zwraca uwagę, że wartość tych nieprawidłowości wzrosła ponad dwukrotnie (+121%), z 1,46 mld EUR w 2020 r. do 3,24 mld EUR w 2021 r., ze względu na niewielką liczbę dużych spraw w niektórych państwach członkowskich; jest poważnie zaniepokojony zwiększoną skalą nadużyć finansowych i nieprawidłowości;

14. przyjmuje do wiadomości, że liczba wykrytych nieprawidłowości zgłoszonych jako nadużycia finansowe odzwierciedla poziom wykrywania i zdolność do przechwytywania potencjalnych nadużyć finansowych przez państwa członkowskie i organy Unii i nie jest to bezpośredni wskaźnik poziomu nadużyć finansowych mających wpływ na budżet Unii lub konkretne państwo członkowskie; rozumie, że wykrycie i zgłoszenie nieprawidłowości oznacza, że zastosowano środki naprawcze, aby chronić interesy finansowe Unii, oraz że w stosownych przypadkach wszczęto postępowanie karne;

15. z zaniepokojeniem zauważa, że znaczna większość zgłaszanych nieprawidłowości (zarówno związanych, jak i niezwiązanych z nadużyciami finansowymi) jest wykrywana podczas kontroli *ex post*, co skutkuje znacznym wydłużeniem czasu od momentu popełnienia nieprawidłowości do zgłoszenia ich Komisji, przy czym wydłużenie to wynosi średnio od dwóch i pół roku do trzech lat; wyraża również zaniepokojenie faktem, że niektóre państwa członkowskie nie zgłaszają żadnych nieprawidłowości, co może świadczyć o tym, że nie podejmują wystarczających wysiłków, by je wykryć;

16. jest świadomy, że wielu wydatków UE dokonuje się w wieloletnich cyklach, a poziom ich realizacji stopniowo wzrasta bliżej zamknięcia programu, więc szczyt zgłaszania nieprawidłowości przypada zazwyczaj na rok $n+2$ lub $n+3$ po ostatnim roku cyklu; w związku z tym zauważa, że porównanie zgłaszania nieprawidłowości z roku na rok nie pozwala na wiarygodną analizę sytuacji w czasie rzeczywistym, z kolei perspektywa wieloletnia może zmniejszyć zakłócenia; z zadowoleniem przyjmuje podejście przyjęte w celu złagodzenia tego efektu, polegające na porównywaniu wyników z roku sprawozdawczego ze średnią pięcioletnią dla TOR oraz ze średnią dla odnośnego okresu programowania wydatków, z wyjątkiem rocznych wydatków na pomoc bezpośrednią dla rolników i na wsparcie rynku; podkreśla jednak, że różnice w ramach prawnych regulujących poszczególne okresy programowania mogą sprawić, że porównanie będzie jałowe i zniweczy wysiłki analityczne;

17. wzywa Komisję, aby zamiast skupiać się na drobnych błędach formalnych, w większym stopniu koncentrowała się na poważniejszych kwestiach, takich jak celowe manipulowanie kryteriami przetargowymi w celu faworyzowania wniosków niektórych oferentów, korupcja związana z wyborem oferentów i szeroko pojęte konflikty interesów;

Główne zagrożenia

18. jest zaniepokojony rosnącym zagrożeniem dla budżetu UE ze strony przestępczości zorganizowanej, w tym organizacji mafijnych i struktur oligarchicznych; jest świadomy, że zorganizowane grupy przestępcze próbują infiltrować legalną gospodarkę i dopuszczać się nieprawidłowości administracyjnych metodami przestępczymi, które są bardziej szkodliwe i trudniejsze do zbadania i naprawienia; zwraca uwagę, że ich sposób działania w coraz większym stopniu obejmuje korzystanie z wysoko wykwalifikowanych pośredników, którzy są w stanie dokonywać wyjątkowo wyrafinowanych i trudnych do wykrycia oszustw związanych z funduszami UE polegających na znikaniu pieniędzy w złożonej strukturze finansowej, czasami z pomocą rajów podatkowych, co szczególnie utrudnia śledzenie i odzyskiwanie środków;

19. ponownie wyraża zaniepokojenie faktem, że grupy oligarchiczne rozrosły się w ostatnich latach na bezprecedensową skalę, a systemy oligarchiczne często idą w parze z powszechną korupcją, ścisłym kontrolowaniem mediów i możliwością wpływania na sądownictwo i prokuraturę w taki sposób, aby ukryć ewentualną działalność przestępczą i uniknąć ścigania;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

20. przypomina, że nadużycia finansowe dotyczące funduszy europejskich mają w coraz większym stopniu wymiar ponadnarodowy, że organizacje przestępcze wykorzystują różnorodność systemów prawnych do popełniania oszustw naruszających interesy finansowe państw członkowskich oraz że UE, w granicach określonych w TFUE, ma obowiązek interweniować w politykę antykorupcyjną oraz zapobiegać korupcji i ją zwalczać; wzywa zatem Komisję do podjęcia wszelkich możliwych działań, aby uspołnić przepisy prawa karnego państw członkowskich;

21. przypomina, że brak skutecznych przepisów i działań dotyczących zwalczania przestępczości zorganizowanej w wielu państwach członkowskich stanowi podatny grunt dla rosnącej działalności transgranicznej wpływającej na interesy finansowe Unii; dlatego ponownie przypomina o swoim apelu o przegląd decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW z 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej⁽¹⁵⁾ oraz o potrzebie ustanowienia nowej, wspólnej definicji przestępczości zorganizowanej, uwzględniającej ostatnie wydarzenia oraz stosowanie przez grupy przestępcze przemocy, korupcji lub zastraszania w celu uzyskania kontroli nad działalnością gospodarczą lub zamówieniami publicznymi bądź wpływania na procesy demokratyczne; wzywa Komisję do promowania dobrych praktyk państw UE, które posiadają zaawansowane regulacje prawne dotyczące zwalczania przestępczości zorganizowanej;

22. podkreśla, że terminowa współpraca krajowych organów ścigania, a także współpraca między nimi a odpowiednimi agencjami i organami UE jest kluczowym elementem skutecznej reakcji na przestępczość transgraniczną w celu ochrony interesów finansowych UE; w ramach tej współpracy i reagowania opowiada się za dążeniem do realizacji wspólnej polityki zwalczania mafijnej przestępczości i za pójściem za przykładem najbardziej ostrożnych i doświadczonych krajów w tej dziedzinie;

23. zaznacza, że korupcja, zwłaszcza na wysokim szczeblu, również w instytucjach UE, jest szczególnie poważnym przestępstwem, które może się rozprzestrzeniać ponad granicami, jej skutki wpływają na interesy finansowe i całą gospodarkę UE i stanowi ona poważne zagrożenie dla demokracji, praw podstawowych i praworządności w całej Europie, ponieważ osłabia zaufanie obywateli do instytucji demokratycznych w UE i w państwach członkowskich;

24. jest zbulwersowany faktem, że co najmniej dwa państwa spoza UE dopuszczały się korupcji na wysokim szczeblu i wywierały niewłaściwy wpływ na posłów do PE, co doprowadziło do wszczęcia przez władze belgijskie dochodzeń karnych w grudniu 2022 r.; podkreśla, że takie działania zagrażają zasadzie demokratycznej reprezentacji obywateli w procesie decyzyjnym UE i osłabiają zaufanie obywateli do instytucji UE; domaga się w związku z tym, aby Komisja jak najszybciej przedstawiła projekt porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie ustanowienia unijnego organu ds. etyki posiadającego niezbędną niezależność i prawo do prowadzenia własnych dochodzeń, czego domaga się Parlament od września 2021 r., aby przezwyciężyć słabości obecnego systemu;

25. uważa, że konieczny jest przegląd regulaminu pracowniczego, zwłaszcza jego art. 22c, aby dostosować go do Dyrektywy (UE) 2019/1937 w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii⁽¹⁶⁾ (dyrektywa o ochronie sygnalistów); apeluje do Prezydium, aby w międzyczasie dokonało niezwłocznego przeglądu przepisów wewnętrznych Parlamentu wdrażających art. 22c regulaminu pracowniczego, tak aby dostosować je do środków ochrony przewidzianych w dyrektywie o ochronie sygnalistów;

26. wzywa Komisję do sporządzania rocznego sprawozdania w sprawie korupcji – na wzór sprawozdania w sprawie nadużyć finansowych – przedstawiającego dogłębną analizę strategii, procedur i narzędzi stosowanych przez państwa członkowskie UE w walce z korupcją, co ułatwi ocenę, które obszary są najbardziej zagrożone, a tym samym umożliwi bardziej ukierunkowane działania zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym;

27. podkreśla rolę EPPO, Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), Europolu i OLAF-u w walce z korupcją; apeluje o dalsze wzmocnienie zdolności EPPO i OLAF-u oraz współpracy między nimi; wzywa do ustanowienia wspólnych przepisów antykorupcyjnych mających zastosowanie do posłów do PE i pracowników organów UE;

⁽¹⁵⁾ Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42.

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

28. podkreśla, że Komisja oraz inne instytucje i organy UE powinny przyjąć spójne podejście do przejrzystości, niezgodności, nielegalnego lobbingu, efektu „drzwi obrotowych” i konfliktów interesów, a także wzmacniać wewnętrzne mechanizmy kontroli, aby skutecznie zwalczać korupcję i chronić interesy finansowe Unii; wzywa instytucje UE, aby pilnie przyjęły środki wprowadzające minimalne okresy karencji dla wyższych rangą urzędników UE i byłych posłów, co pozwoli uniknąć zjawiska „drzwi obrotowych”;

29. przypomina, że osłabienie niezależności instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie i kontrolowanie finansów w niektórych państwach członkowskich poważnie szkodzi interesom finansowym Unii i stanowi zagrożenie dla praworządności;

30. uważa, że wzmocniony i spójny poziom ochrony dziennikarzy i osób dokonujących zgłoszeń nieprawidłowości w całej Unii pomaga w wykrywaniu korupcji i przeciwdziała szerszeniu się podkultury bezkarności, milczenia i spisku, oraz że potrzebne są dalsze wysiłki w tym zakresie; podkreśla ważną rolę, jaką w walce z korupcją odgrywają media i dziennikarze śledczy;

31. jest zdania, że przedsiębiorstwa i organizacje offshore, posiadające w swoich strukturach własnościowych inne przedsiębiorstwa i organizacje offshore, należy wykluczyć z korzystania z funduszy UE;

Dochody

32. zauważa, że – w przypadku TOR i w porównaniu ze średnią z pięciu lat – w 2021 r. liczba nieprawidłowości utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast kwoty, których one dotyczą, wzrosły o 32 % w przypadku nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi i o 13 % w przypadku nieprawidłowości niezwiązanych z takimi nadużyciami;

33. odnotowuje, że inspekcje prowadzone przez jednostki zwalczające nadużycia finansowe oraz kontrole po zwolnieniu towarów były najskuteczniejszymi narzędziami wykrywania odpowiednio nieprawidłowości związanych i niezwiązanych z nadużyciami finansowymi oraz że najczęstsze sposoby działania obejmowały niedoszacowanie, nieprawidłowe pochodzenie, nieprawdziwy opis towarów i przemyt;

34. zauważa, że Chiny są nadal krajem pochodzenia towarów, których dotyczą najliczniejsze nieprawidłowości; podkreśla, że liczba prowadzonych spraw dotyczących produktów wysyłanych z Chin jest odbiciem wyzwania wynikających z chińskiej koncepcji „Jeden pas i jeden szlak”; jest zaniepokojony powtarzającymi się przypadkami absorpcji i obchodzenia środków ochrony handlu oraz trudnościami w ich wykrywaniu; wzywa Komisję do przyjęcia środków zaradczych i intensywnego ich stosowania, aby przeciwdziałać nieuczciwemu handlowi;

35. wzywa UE i państwa członkowskie, aby połączyły siły w walce z wewnątrzspółnotowymi oszustwami typu „znikający podmiot gospodarczy” związanymi z podatkiem VAT, które według Europolu uszczuplają dochody podatkowe o 50 mld EUR rocznie lub stanowią nawet 27 % rocznego budżetu UE; uważa, że dzięki temu działaniu znacznie wzrosłyby środki dostępne na realizację polityki UE, a roczne wkłady przekazywane przez państwa członkowskie do budżetu UE zmalałyby;

36. podkreśla, że luka w podatku VAT wynika z kilku mogących się różnić w poszczególnych państwach członkowskich czynników, takich jak: brak zasobów, ograniczona wydajność cyfrowa administracji podatkowej lub luki prawne wpływające na skuteczność środków kontroli stosowanych, aby przeciwdziałać uchylaniu się od opodatkowania i unikaniu opodatkowania; ponownie wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia współpracy administracyjnej w oparciu o model współpracy między członkami Eurofisc oraz wielostronny system ostrzegania w celu zwalczania oszustw związanych z VAT, aby szybko wykrywać oszustwa typu „karuzela podatkowa”;

37. podkreśla, że EPPO ma prawo prowadzić dochodzenia w sprawie poważnych przestępstw przeciwko wspólnemu systemowi VAT, jeżeli są one związane z terytorium co najmniej dwóch państw członkowskich i powodują łączną stratę w wysokości co najmniej 10 mln EUR, oraz zapewnia bezprecedensową skuteczność w walce z oszustwami związanymi z VAT, działając jako pojedynczy międzynarodowy organ prokuratorski; zauważa, że w 2021 roku EPPO zbadała 91 takich przypadków, a straty oszacowała na 2,5 mld EUR; z zadowoleniem przyjmuje drugie sprawozdanie Komisji z transpozycji dyrektywy PIF (COM(2022)0466), opublikowane 16 września 2022 r., w którym również skupiono się na stosowności prognozy VAT wynoszącego 10 mln EUR;

Wydatki

38. zauważa, że – zgodnie ze sprawozdaniem PIF 2021 – pomimo wprowadzenia elastycznego podejścia do kryzysu związanego z pandemią COVID-19 poziom kontroli i audytu wydatków był nadal wysoki, a środki wprowadzone w celu zmniejszenia ryzyka wynikającego z ograniczeń audytów i kontroli związanych z pandemią były solidne i skuteczne;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

39. zwraca się do Komisji o publikowanie sprawozdań i ustaleń z audytu przed końcem okresu wdrażania, który może trwać kilka lat; uważa, że opinia publiczna ma prawo wiedzieć o działaniach, jakie państwa członkowskie są zobowiązane podjąć w celu ochrony budżetu UE;

40. zauważa, że w przypadku rolnictwa analiza w sprawozdaniu PIF 2021 potwierdza bardzo rzadkie zgłaszanie nadużyć finansowych w stosunku do wypłat płatności bezpośrednich, a najwyższy poziom odnotowano w przypadku środków rynkowych w sektorze owoców i warzyw oraz związanych z promocją produktów rolnych; zauważa jednak stopniowy wzrost liczby nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich w okresie programowania 2014–2020;

41. podkreśla, że należy ściśle stosować nowy mechanizm warunkowości społecznej wprowadzony wraz z ostatnią reformą wspólnej polityki rolnej, uzależniający dotacje od standardów pracy i zatrudnienia; przypomina o ogromnym znaczeniu tego nowego mechanizmu warunkowości w ochronie interesów finansowych UE i apeluje, aby państwa członkowskie i Komisja wprowadziły odpowiednie środki w tym zakresie;

42. odnotowuje, że w przypadku funduszy ESI pozwalających realizować politykę spójności liczba nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi, zgłoszonych w okresie programowania 2014–2020, utrzymała się na poziomie liczby zgłoszonej w okresie programowania 2007–2013, natomiast liczba nieprawidłowości niezwiązanych z nadużyciami finansowymi spadła; z zaniepokojeniem odnotowuje, że w 2021 r. kwoty nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi w polityce spójności wzrosły o 186 % w porównaniu ze średnią z pięciu lat w okresie 2017–2021 r.;

43. z niepokojem zauważa, że w przypadku funduszy ESI większość nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi w kwestii etyki i rzetelności dotyczyła konfliktu interesów, i podkreśla, jak ważne jest, aby Komisja wezwała wszystkie państwa członkowskie do zapewnienia rygorystycznych przepisów dotyczących konfliktu interesów;

44. wzywa Komisję, aby niezwłocznie doprowadziła do stosowania art. 61 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046⁽¹⁷⁾ (rozporządzenie finansowe) dotyczącego konfliktów interesów, który zakazuje podejmowania przez osoby lub organy krajowe zaangażowane w wykonanie budżetu jakichkolwiek działań, które mogą spowodować powstanie konfliktu ich interesów z interesami Unii; uważa, że Komisja musi ocenić praktyczne skutki art. 61 i rozważyć możliwe dalsze działania;

45. odnotowuje, że w sprawach dotyczących funduszy ESI najczęściej zgłaszanymi nieprawidłowościami niezwiązanymi z nadużyciami finansowymi były naruszenia przepisów dotyczących zamówień publicznych, ale tylko w 4 % tych przypadków wykryto nadużycia; uważa, że większa przejrzystość w zamówieniach publicznych zapewniłaby rzetelniejsze zarządzanie zasobami; jest zdania, że ograniczenie liczby pojedynczych ofert przez zwrócenie na nie uwagi za pośrednictwem kontroli ex post, zachęcanie do wprowadzania elektronicznych systemów zamówień publicznych oraz zapewnienie szkoleń o zamówieniach publicznych dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw przyczyniłoby się do zwiększenia udziału, ułatwiłoby nadzór i kontrolę publiczną, zwiększyłoby konkurencję w zamówieniach publicznych, pozwoliłoby skuteczniej wykorzystywać fundusze UE w zamówieniach publicznych i zmniejszyłoby jednocześnie ryzyko nadużyć finansowych i nieprawidłowości;

46. zauważa, że analiza nieprawidłowości wskazuje na ryzyko związane z zieloną transformacją w odniesieniu do inwestycji w efektywność energetyczną, zaopatrzenie w wodę pitną, gospodarowanie odpadami, energię ze źródeł odnawialnych (zwłaszcza energię słoneczną) i zapobieganie ryzyku; zauważa, że zagrożenia związane z transformacją cyfrową dotyczą usług i aplikacji dla małych i średnich przedsiębiorstw pod względem liczby nieprawidłowości oraz usług i aplikacji dla administracji elektronicznej pod względem odnośnych kwot finansowych;

47. wzywa wszystkie państwa członkowskie do utrzymania wysokiego poziomu kontroli i monitorowania wydatków w sytuacjach nadzwyczajnych oraz, w przypadku kontroli ex post pilnych procedur, do oceny zamówień w sytuacjach nadzwyczajnych w poszczególnych przypadkach; wzywa państwa członkowskie, aby ostatecznie zakończyły przechodzenie na e-zamówienia;

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

48. zauważa, że w przypadku zarządzania bezpośredniego od roku 2016 spadła liczba wykrytych nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi oraz że pomimo niewielkiego wzrostu w roku 2021 na przestrzeni poprzednich czterech lat utrzymywały się one na stałym poziomie, podczas gdy nieprawidłowości niezwiązane z nadużyciami finansowymi nadal się zmniejszały, a rok 2021 był rokiem o najniższych wartościach zarówno pod względem liczby przypadków, jak i odnośnych kwot; odnotowuje z uznaniem, że ożywienie gospodarcze utrzymuje się na pozytywnym poziomie;

49. przypomina, że przejrzystość odgrywa kluczową rolę w zarządzaniu funduszami publicznymi zarówno jako czynnik odstrasżający, jak i zwiększający zaufanie obywateli; zachęca Komisję i państwa członkowskie, by podjęły większe wysiłki na rzecz zwiększenia przejrzystości w wykorzystywaniu funduszy, w tym informacji o beneficjentach końcowych;

50. zwraca uwagę, że analiza ryzyka nadal w niewielkim stopniu przyczynia się do wykrywania nadużyć finansowych; odnotowuje ważną i rosnącą rolę informacji pochodzących od społeczeństwa obywatelskiego (np. publikowanych w mediach) w tym zakresie; podkreśla znaczenie ochrony tych cennych źródeł informacji, które często są narażone na niebezpieczeństwo, a nawet ryzykują życiem; wzywa Komisję do jak najszybszego zaproponowania przepisów przeciwko strategicznym powództwom zmierzającym do tłumienia debaty publicznej (SLAPP) – które często wykorzystuje się do uciszania osób zgłaszających nadużycia finansowe i nieprawidłowości – o co wcześniej wnioskował Parlament w rezolucji z 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w UE – niewłaściwe wykorzystywanie postępowań cywilnych i karnych do uciszania dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego⁽¹⁸⁾;

51. uważa, że pakt na rzecz uczciwości umożliwia zwiększenie poziomu przejrzystości, odpowiedzialności i dobrego zarządzania przez wspieranie opartego na społeczeństwie obywatelskim monitorowania zamówień publicznych; wzywa Komisję, aby zachęcała do stosowania i promowania tego narzędzia w obecnie opracowywanych i ocenianych programach na lata 2021–2027 oraz by w tym celu udzielała państwom członkowskim wsparcia i wskazówek, tak aby mogły one stopniowo włączyć je do tych programów;

52. zauważa, że mimo liczby zgłoszeń odsetek przypadków podejrzeń o nadużycia finansowe, które nie doprowadziły do wydania wyroku skazującego, pozostaje wysoki, natomiast odsetek przypadków, w których takie nadużycia zostały stwierdzone, jest niski, co sugeruje potrzebę zwiększenia inwestycji w badanie i ściganie takich spraw; zauważa, że średni wskaźnik aktów oskarżenia wydanych na podstawie zaleceń OLAF-u dla państw członkowskich spadł do zaledwie 35 % między rokiem 2017 a 2021; zwraca się do OLAF-u i Komisji o systematyczne konsultowanie się z państwami członkowskimi, co pozwoli zrozumieć, dlaczego nie doszło do wszczęcia postępowania sądowego w następstwie tych zaleceń;

53. podkreśla, że trzeba rozwiązać problem braku informacji o właścicielach i strukturze własnościowej przedsiębiorstw lub grup przedsiębiorstw w celu zwiększenia przejrzystości obecnego podziału środków finansowych i przyczynienia się do znacznej poprawy wykrywania nieprawidłowości;

54. wzywa państwa członkowskie, by gromadziły dane na temat ostatecznych odbiorców środków i udostępniały je na żądanie;

Wsparcie informatyczne

55. z zadowoleniem przyjmuje wnioski Komisji dotyczące obowiązkowego stosowania jednego zintegrowanego systemu informatycznego do celów eksploracji danych i oceny ryzyka, zwiększenia zakresu i skuteczności systemu wczesnego wykrywania i wykluczania oraz szerszego korzystania z cyfryzacji i technologii, aby zwiększyć wydajność i jakość kontroli i audytów; uważa, że środki te pozwoliłyby lepiej reagować na podwyższone ryzyko poważnych nieprawidłowości, które towarzyszy udzielaniu środków finansowych pod presją czasu w sytuacjach nadzwyczajnych;

56. podkreśla, że system EDES, jako czarna lista UE, może w ogromnym stopniu przyczynić się do wskazywania osób i przedsiębiorstw niewłaściwie wykorzystujących środki UE; z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji⁽¹⁹⁾ dotyczący zmiany rozporządzenia finansowego tak, aby usprawnić wykorzystywanie EDES nie tylko w zarządzaniu bezpośrednim, ale i pośrednim i dzielonym;

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 2.

⁽¹⁹⁾ Wniosek Komisji z 16 maja 2022 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (COM(2022)0223).

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

57. podkreśla, że jednolity i zintegrowany system informatyczny musi stać się jak najszybciej obowiązkowy, bez czekania na następne WRF, jak stwierdzono również w opinii ETO 06/2022 z 27 października 2022 r. ⁽²⁰⁾;

58. jest zadowolony, że Komisja stale pomaga państwom członkowskim za pośrednictwem programu wspierania reform strukturalnych oraz Instrumentu Wsparcia Technicznego; popiera finansowanie projektu CORE, którego celem jest opracowanie procedury obliczania ryzyka korupcji w zamówieniach publicznych w czasie pandemii oraz usprawnienie wczesnego wykrywania ryzyka korupcji;

59. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komitetu Doradczego ds. Koordynacji w zakresie Nadużyć Finansowych, aby utworzyć grupę ekspertów zajmującą się wykorzystaniem narzędzi informatycznych służących ochronie zasobów RRF;

60. wzywa Komisję, by zbadała możliwości wykorzystywania sztucznej inteligencji do ochrony interesów finansowych UE;

Unijna struktura zwalczania nadużyć finansowych: podmioty wewnętrzne (OLAF, EPPO, Europol, Eurojust, Komisja, ETO i EBI)

61. podkreśla, że unijna struktura zwalczania nadużyć finansowych jest złożoną strukturą instytucjonalną mającą na celu wykrywanie nadużyć finansowych i innych form uchybień mających wpływ na interesy finansowe UE, zapobieganie im i ich zwalczanie oraz opiera się na wielopoziomowej sieci współpracy: pierwszy poziom opiera się na poziomej współpracy między instytucjami, organami, urzędami i agencjami UE, natomiast podstawą pozostałych poziomów są stosunki pionowe między UE a organami krajowymi oraz między organami UE a organizacjami międzynarodowymi;

62. podkreśla wartość dodaną, jaką organy UE wnoszą do ochrony interesów finansowych Unii i zwalczania nadużyć finansowych, ponieważ przewyższają ograniczenia systemów krajowych, szczególnie w zakresie przestępczości transgranicznej, co znajduje odzwierciedlenie w wynikach działań EPPO i OLAF-u; podkreśla rolę EPPO, Eurojustu, Europolu i OLAF-u w walce z korupcją;

63. z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie działalności EPPO 1 czerwca 2021 r. jako ostatniego elementu unijnej struktury zwalczania nadużyć finansowych; zauważa, że w pierwszym półroczu działalności operacyjnej EPPO otrzymała 2 832 zgłoszenia i wszczęła 576 dochodzeń; odnotowuje, w odniesieniu do korzyści z działalności przestępczej, że w 12 uczestniczących państwach członkowskich przeprowadzono 81 działań mających na celu odzyskanie środków oraz że EPPO wniosła o zajęcie łącznie 154,3 mln EUR, z czego zezwolono na zajęcie 147 mln EUR;

64. wyraża uznanie dla EPPO za przywrócenie atmosfery zaufania wśród obywateli i zwraca się do Komisji i państw członkowskich o zacieśnienie współpracy, tak aby EPPO mogła w pełni realizować swoje zadania; przypomina w związku z tym, że należy zwiększyć wskaźniki wykrywalności w państwach członkowskich, a współpraca z OLAF-em ma do odegrania kluczową rolę w strukturach UE zajmujących się zwalczaniem nadużyć finansowych; przypomina też o różnych krytycznych niedociągnięciach stwierdzonych w rozporządzeniu w sprawie EPPO, którymi należy się zająć jak najszybciej; prosi Komisję o pilną reakcję na wnioski EPPO dotyczące wykonania jej budżetu, tak aby mogła ona stać się w pełni skutecznym i niezależnym organem prokuratorskim;

65. odnotowuje uwagi i opinie Europejskiego Prokuratora Generalnego dotyczące potrzeby zmiany rozporządzenia w sprawie EPPO; wzywa Komisję, by wspólnie z EPPO wskazała usprawnienia niezbędne do zwiększenia skuteczności operacyjnej EPPO; przypomina, że EPPO jest niezależnym organem unijnym i nie należy jej wiązać z żadną agencją, ponieważ miałyby to wpływ na jej niezależność i skuteczność; zwraca uwagę, że kilka innych przepisów rozporządzenia w sprawie EPPO ma wpływ na jej działalność, a tym samym na ochronę interesów finansowych UE, oraz zwraca się do Komisji, by zaproponowała rozwiązania służące poprawie sytuacji oraz informowała Parlament zgodnie z art. 119 ust. 1 rozporządzenia w sprawie EPPO;

⁽²⁰⁾ Opinia 06/2022 (przedstawiona na podstawie art. 322 ust. 1 TFUE) w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, Dz.U. C 446 z 24.11.2022, s. 26. Pełny tekst opinii jest dostępny pod adresem: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/OP22_06/OP_Recast_PL.pdf.

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

66. głęboko ubolewa, że pięć państw członkowskich – tj. Polska, Węgry, Szwecja, Dania i Irlandia – nadal odmawiają przystąpienia do EPPO;

67. żałuje, że udział państw członkowskich w EPPO nie jest obowiązkowy; ponownie apeluje do pozostałych państw członkowskich o jak najszybsze przystąpienie do EPPO; wzywa Komisję, by zachęcała do uczestnictwa w EPPO za pomocą środków pozytywnych;

68. podkreśla, że ramy prawne OLAF-u i EPPO wyraźnie przewidują ścisłą współpracę obu organów przy jednoczesnym poszanowaniu ich indywidualnych mandatów, uprawnień i kompetencji; w związku z tym odnotowuje, że w 2021 r. OLAF wszczął 26 dochodzeń uzupełniających i przeprowadził 8 działań wspierających; zauważa, że OLAF przekazał EPPO 167 akt dotyczących głównie zarządzania dzielonego (63) i wydatków bezpośrednich (34) oraz po 25 akt dotyczących dochodzeń wewnętrznych i międzynarodowych; docenia fakt, że przekazanie to spowodowało wszczęcie przez EPPO 85 dochodzeń karnych w sprawach o szacowanej łącznej wielkości strat dla budżetu UE wynoszącej 2,2 mld EUR; zachęca zarówno OLAF, jak i EPPO do dalszego zacieśniania współpracy;

69. odnotowuje, że OLAF aktywnie współpracuje z ETO, Eurojustem i Europolami; z zadowoleniem przyjmuje wspólne wysiłki OLAF-u i Europolu na rzecz oceny zagrożeń i słabych punktów instrumentu RRF, a także ich współpracę z innymi służbami Komisji, którym powierzono nadzór nad RRF (z Dyrekcją Generalną ds. Gospodarczych i Finansowych oraz Sekretariatem Generalnym); docenia wspólne sprawozdanie OLAF-u i Europolu zatytułowane „Assessing the threats to the NextGenerationEU (NGEU) Fund” [Ocena zagrożeń dla funduszu NextGenerationEU (NGEU)];

70. docenia porozumienie robocze między Europolami a EPPO, które weszło w życie 19 stycznia 2021 r.; zauważa, że 3 września 2021 r. podpisano również porozumienia robocze dotyczące ram współpracy między EPPO a ETO;

71. jest świadomy, że EPPO i Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) także podpisały porozumienia robocze, aby zagwarantować sprawne przekazywanie przez EBI informacji wchodzących w zakres kompetencji EPPO przed podjęciem jakichkolwiek działań przez Inspektorat Generalny EBI;

72. apeluje o ściślejszą współpracę z Eurojustem; z zadowoleniem przyjmuje dzielenie się wiedzą fachową i opiniami przez uczestników seminariów i innych prezentacji, lecz jest zdania, że wkład Eurojustu należy ocenić i określić w ramach struktury zwalczania nadużyć finansowych, opierając się na jego komplementarności z EPPO i potwierdzając korzyści ze współpracy z OLAF-em;

73. z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie „operacji Sentinel” i „NextGenerationEU – Law Enforcement Forum”, przy czym ta druga jest wspólną inicjatywą realizowaną pod przewodnictwem Europolu i Włoch oraz przy udziale Europolu, EPPO, OLAF-u, Eurojustu, Agencji UE ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania oraz państw członkowskich, stanowi forum wymiany informacji wywiadowczych i koordynacji działań, których celem jest przeciwdziałanie przenikaniu przestępczości zorganizowanej do legalnej gospodarki oraz ochrona pakietu stymulacyjnego NGEU, ze szczególnym uwzględnieniem korupcji, uchylania się od opodatkowania, sprzeniewierzenia środków i prania pieniędzy; jest zdania, że skuteczne zwalczanie zagrożeń, jakie stwarza przestępczość zorganizowana, zależy w dużym stopniu od wymiany najlepszych praktyk oraz opracowania wspólnych i skoordynowanych strategii;

74. przypomina, że OLAF utworzono nie tylko na potrzeby dochodzeń wewnętrznych, ale również w celu wspierania państw członkowskich w prowadzonych przez nie dochodzeniach zewnętrznych; przypomina, że zasada pomocniczości uniemożliwia OLAF-owi wszczynanie dochodzeń, do których prowadzenia właściwsze są państwa członkowskie, lecz nie wyklucza to możliwości analizowania przez OLAF powtarzających się spraw, tendencji i schematów ani wykorzystywania wzmocnionej współpracy i skutecznych działań wynikających z jego zdolności wykrywania tych zjawisk;

75. przyjmuje do wiadomości, że w kwestiach celnych między OLAF-em, Urzędem Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej, Interpolem i Światową Organizacją Celną istnieje bardzo ścisła koordynacja operacyjna; ubolewa nad słabością systemów ostrzegania państw członkowskich;

76. jest świadomy, że 18 czerwca 2021 r. Komisja i EPPO podpisały porozumienia administracyjne dotyczące wypełniania zobowiązań w zakresie wzajemnego informowania się i konsultacji określonych w art. 103 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EPPO, na mocy którego EPPO może skuteczniej prowadzić dochodzenia i ścigać przestępstwa mające wpływ na budżet UE, a służby Komisji mogą zapewnić odpowiednie administracyjne, finansowe i dyscyplinarne działania następcze w związku z dochodzeniami EPPO, w tym środki zapobiegawcze służące ochronie budżetu UE;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

77. przypomina, że w 2021 r. po tym, jak EPPO zwróciła się do władzy budżetowej o dodatkowe środki na zatrudnienie pracowników statutowych i uzyskała je, musiała z ogólnego budżetu w wysokości 44,9 mln EUR zwrócić do budżetu UE 9,5 mln EUR (około 20 %), ponieważ Komisja nie wydała zgody na ich zatrudnienie;

78. jest zdania, że OLAF powinien również obserwować, czy jego zalecenia finansowe są realizowane, aby porównać je z kwotami odzyskanymi przez Komisję w zakończonych postępowaniach oraz przyczynić się do ogólnego monitorowania procesu odzyskiwania środków;

79. ponownie wyraża zaniepokojenie ciągłym niedoborem personelu w OLAF-ie, EPPO, Europolu i Eurojuście oraz brakiem zasobów finansowych i ludzkich, ponieważ aby móc jak najlepiej zorganizować i wykonywać pracę, potrzebny jest im odpowiedni i przewidywalny budżet; podkreśla, że w związku z przyjęciem NGEU i przekazywaniem nadzwyczajnego wsparcia Ukrainie dodatkowo zwiększył się nakład pracy ich personelu; ponownie apeluje o zapewnienie tym organom i agencjom UE odpowiednich zasobów i w związku z tym przypomina Komisji i Radzie, że każde euro wydane na dochodzenia i działania w zakresie zwalczania nadużyć finansowych wraca do budżetu UE;

80. zwraca się do Komisji o zwiększenie zasobów finansowych i ludzkich EPPO i OLAF-u, co pozwoli im stawić czoła wyzwaniom pojawiającym się w związku z wykorzystaniem środków z wyjątkowo dużego Funduszu Odbudowy; zwraca się do EPPO i OLAF-u o unikanie powielania pracy i wszelkich opóźnień w postępowaniach; jest zdania, że OLAF i EPPO powinny wzajemnie uzupełniać się w swoich pracach i koncentrować dochodzenia na tych dziedzinach, w których druga instytucja nie ma kompetencji;

81. wzywa Komisję, by ustanowiła mechanizm, dzięki któremu MŚP stojące w obliczu wysokiego poziomu korupcji, poważnych uchybień ze strony władz krajowych, nieprawidłowego lub stronniczego traktowania w przetargach lub przy podziale dotacji, nacisków lub zastraszania ze strony struktur przestępczych, przestępczości zorganizowanej lub struktur oligarchicznych, lub doświadczające innych poważnych naruszeń praw będą mogły składać skargi bezpośrednio do Komisji;

82. uznaje zasadę poufności dochodzeń prowadzonych przez OLAF; jest jednak zdania, że – tak jak stwierdził TSUE w sprawie T-517/19 – istnieje nadrzędny interes publiczny, a obywatele UE mają również prawo dostępu do sprawozdań i zaleceń dotyczących zamkniętych dochodzeń OLAF-u i krajowych procedur następczych; zwraca się zatem do OLAF-u o stworzenie mechanizmu publikacji sprawozdań i zaleceń, w przypadku których nie ma już uzasadnionego powodu do zachowania poufności;

83. ponownie zwraca się o wprowadzenie przez OLAF mechanizmu umożliwiającego dostęp do jego sprawozdań z postępowań i zaleceń, które często budzą duże zainteresowanie opinii publicznej, aby zwiększyć przejrzystość przy zachowaniu poufności postępowań OLAF-u;

84. z zadowoleniem przyjmuje zainicjowany przez Komisję ukierunkowany przegląd planu działania towarzyszącego strategii Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych i wzywa Komisję do uwzględnienia propozycji przedstawionych w przeglądzie i w poprzednich rezolucjach Parlamentu w sprawie ochrony interesów finansowych UE;

Unijna struktura zwalczania nadużyć finansowych: elementy zewnętrzne (państwa członkowskie, jednostki koordynujące zwalczanie nadużyć finansowych, krajowe strategie zwalczania nadużyć finansowych, Unijny program zwalczania nadużyć finansowych, praworządność)

85. podkreśla ważną rolę państw członkowskich w ochronie interesów finansowych Unii; jest świadomy, że w ramach nowego modelu realizacji przyjętego wraz z RRF za zapobieganie i przeciwdziałanie nadużyciom finansowym, korupcji, konfliktom interesów i podwójnemu finansowaniu w zwiększonym stopniu odpowiedzialne są państwa członkowskie; sądzi jednak, że z punktu widzenia ochrony interesów finansowych UE kluczowa jest również ochrona na szczeblu europejskim, i uważa, że wydatna współpraca między UE a organami krajowymi ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania;

86. wzywa państwa członkowskie, które przystąpiły do EPPO, aby zapewniły jej niezbędne wsparcie (w postaci personelu pomocniczego i odpowiednich warunków pracy dla delegowanych prokuratorów europejskich, dostępu do baz danych, funkcjonariuszy policji, szybkiej współpracy organów podatkowych i celnych itp.), co pozwoli EPPO optymalnie chronić budżet UE i budżety państw członkowskich;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

87. zachęca państwa członkowskie, aby przyjęły aktywne podejście do ochrony interesów finansowych Unii przez wykorzystywanie danych ze wszystkich dostępnych źródeł, analizę danych i wymianę informacji, szczególnie z organami ścigania i Komisją w celu wykrywania i zwalczania nowych zagrożeń i tendencji w dziedzinie nadużyć finansowych w odpowiednim czasie;
88. z zadowoleniem przyjmuje analizę przedstawioną w sprawozdaniu PIF 2021 i wzywa organy krajowe do uwzględnienia jej w działaniach kontrolnych;
89. przypomina o swoich obawach dotyczących nałożenia na organy krajowe nadmiernych obciążeń biurokratycznych; wzywa Komisję, aby podczas ustalania, które wskaźniki i dane są naprawdę istotne, konieczne i proporcjonalne do celów związanych z audytem i kontrolą, zawsze dążyła do zmniejszenia liczby wskaźników;
90. zwraca się do Komisji, aby w przeglądzie rozporządzenia finansowego wzmocniła przepisy dotyczące konfliktu interesów, uwzględniając przygotowywanie budżetu przez urzędników publicznych;
91. wzywa Irlandię i Polskę do natychmiastowego rozpoczęcia współpracy z EPPO na podstawie obowiązujących traktatów i przepisów o wzajemnej pomocy prawnej oraz podkreśla, że obecny brak takiej współpracy jest sprzeczny z obowiązkiem lojalnej współpracy (art. 13 TUE) i z celem szczególnym w zakresie skutecznej ochrony interesów finansowych Unii i wynikającymi z tego obowiązkami państw członkowskich (art. 325 TFUE);
92. uważa, że niejednolite i fragmentaryczne prawodawstwo, mechanizmy kontroli, cyfryzacja danych i systemów sprawozdawczości w państwach członkowskich UE są przeszkodą dla skutecznej ochrony interesów finansowych Unii, utrudniają porównywanie oraz uniemożliwiają ocenę i identyfikowanie skali, charakteru i przyczyn nadużyć finansowych w UE; podkreśla w szczególności, że zróżnicowane wdrażanie dyrektywy PIF w połączeniu z przepisami określonymi w art. 25 rozporządzenia w sprawie EPPO uniemożliwia EPPO wykonywanie jej uprawnień w niektórych państwach członkowskich (na przykład w odniesieniu do przemytu i pokrywania się finansowania krajowego i unijnego), co stwarza luki w strukturze zwalczania nadużyć finansowych;
93. podkreśla, że rozliczanie transferów i pożyczek przewidzianych w RRF musi być w pełni przejrzyste, aby EPPO lub OLAF mogły ścigać wszelkie potencjalne nadużycia na szkodę interesów finansowych UE; wzywa Komisję do zapewnienia Parlamentowi pełnego dostępu do wszystkich istotnych informacji;
94. zauważa, że transpozycja dyrektywy o ochronie interesów finansowych UE jest warunkiem wstępnym umożliwiającym EPPO i jej partnerom skuteczne prowadzenie dochodzeń i ścigania; z zadowoleniem przyjmuje pierwsze sprawozdanie Komisji dotyczące transpozycji dyrektywy, opublikowane 6 września 2021 r.; zauważa, że od tego czasu, pomimo transpozycji dyrektywy przez wszystkie państwa członkowskie, Komisja wszczęła wobec 17 z nich postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z nieprawidłową transpozycją tej dyrektywy ⁽²¹⁾;
95. przypomina, że wszczęto 18 postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z nieprawidłową transpozycją dyrektywy (UE) 2018/843 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu ⁽²²⁾; zwraca uwagę, że termin transpozycji dyrektywy o ochronie sygnalistów upłynął 17 grudnia 2021 r., natomiast do tego czasu tylko pięć państw członkowskich dokonało jej transpozycji, a cztery kolejne przyjęły szczegółowe przepisy w 2022 r.; zachęca Komisję do podjęcia dalszych kroków niezbędnych do rzeczywistego wykonania zobowiązań przez państwa członkowskie;
96. zauważa z zaniepokojeniem, że Komisja wszczęła postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko 15 państwom członkowskim, które nie transponowały dyrektywy o ochronie sygnalistów;

⁽²¹⁾ Do końca 2021 r. zakończono 13 z 14 postępowań wszczętych w 2019 r. Podczas kolejnej kontroli zgodności służby Komisji oceniły zgodność tych zgłoszonych krajowych środków transpozycji z postanowieniami i obowiązkami wynikającymi z dyrektywy. W grudniu 2021 r. Komisja wszczęła wobec pozostałych ośmiu państw członkowskich postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z nieprawidłową transpozycją.

⁽²²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniająca dyrektywy 2009/138/WE i 2013/36/UE (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 43).

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

97. przypomina, że skuteczne zwalczanie prania pieniędzy ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia ochrony interesów finansowych Unii i odzyskiwania środków finansowych w pełnej wysokości;

98. jest zaniepokojony ogólnym brakiem działań ze strony wielu państw członkowskich, który uniemożliwia stworzenie równiejszych warunków działania na polu zwalczania nadużyć finansowych;

99. jest świadomy, że 1 stycznia 2021 r. wszedł w życie Unijny program zwalczania nadużyć finansowych, następcą Herkulesa III⁽²³⁾; odnotowuje, że aby usprawnić koordynację i synergię, w nowym Unijnym programie zwalczania nadużyć finansowych przeorganizowano i połączono zasoby finansujące program Herkules III, system informacji w celu zwalczania nadużyć finansowych oraz system zarządzania nieprawidłowościami; zauważa, że OLAF odgrywa wiodącą rolę w jego wdrażaniu;

100. przypomina, że jednostki koordynujące zwalczanie nadużyć finansowych (AFCOS) są wymogiem w każdym państwie członkowskim i że powinny one ułatwiać skuteczną współpracę i wymianę informacji z OLAF-em; wyraża jednak ubolewanie, że nie wszystkie państwa członkowskie skutecznie powierzają swoim jednostkom koordynującym zwalczanie nadużyć finansowych i korupcji mających wpływ na interesy finansowe UE; utrzymuje, że skuteczną koordynację na poziomie krajowym i unijnym można osiągnąć dzięki przyjęciu krajowej strategii zwalczania nadużyć finansowych, w której wyraźnie przydziela się zadania oraz określa procesy i obowiązki;

101. docenia fakt, że zachęcanie przez Komisję państw członkowskich do przyjęcia krajowych strategii zwalczania nadużyć finansowych zaowocowało stałym wzrostem liczby przyjmowanych strategii; odnotowuje, że do końca 2021 roku 17 państw członkowskich przyjęło lub zaktualizowało krajowe strategie zwalczania nadużyć finansowych (wzrost z 10 w 2019 roku i 14 w 2020 roku); zauważa, że spośród 10 państw członkowskich, które nie przyjęły jeszcze krajowej strategii zwalczania nadużyć finansowych, cztery poinformowały, że są w trakcie jej opracowywania lub są bliskie jej przyjęcia; ubolewa nad faktem, że pomimo poprawy w porównaniu z 2020 r. sześć państw członkowskich jest nadal daleko od przyjęcia nowej strategii zwalczania nadużyć finansowych;

102. podkreśla, że nawet w państwach członkowskich, które przyjęły już takie strategie, konieczny jest ich przegląd, aby odzwierciedlić aktualną sytuację w zakresie zwalczania nadużyć finansowych, w tym nowe wyzwania, a także zmiany w systemach; podkreśla, że EPPO działa od czerwca 2021 r., a rozporządzenie w sprawie RRF zostało przyjęte w lutym 2021 r. i istnieje możliwość odzwierciedlenia istotnych nowych zagrożeń, takich jak zagrożenia związane z pandemią COVID-19 i wdrażaniem planów odbudowy i zwiększania odporności;

103. zauważa, że w sprawozdaniu PIF 2021 Komisja zaleciła, aby państwa członkowskie przyjęły lub zmieniły krajowe strategie zwalczania nadużyć finansowych, tak aby uwzględnić ryzyko związane z RRF; jest świadomy, że do przyjęcia krajowej strategii zwalczania nadużyć finansowych przez państwa członkowskie mają również zachęcać służby Komisji w ramach pkt 37 planu działania „Strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych”⁽²⁴⁾; wzywa Komisję i OLAF, aby rozważyły udzielanie wsparcia i porad państwom członkowskim w bardziej ustrukturyzowany sposób z zastosowaniem podejścia przekrojowego oraz by w tym celu zaktualizowały wytyczne dla AFCOS pierwotnie sformułowane w 2015 r., które nie są już odpowiednie, aby skutecznie wspierać organy krajowe w rozwijaniu dobrze zorganizowanej służby koordynacyjnej; zwraca się ponadto do Komisji o przedstawienie organowi udzielającemu absolutorium szczegółowych wyjaśnień dotyczących prac prowadzonych w tym zakresie;

104. jest świadomy, że w sprawozdaniu PIF 2020 Komisja przedstawiła zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich mające na celu zacieśnienie współpracy i wzmocnienie ram kontroli wewnętrznej; zauważa, że zwrócono uwagę na ocenę ryzyka i zarządzanie ryzykiem, gromadzenie i analizę danych dotyczących nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz wykorzystanie zintegrowanych i interoperacyjnych systemów informacji i monitorowania, aby wdrożyć RRF i działania finansowane z budżetu UE; ubolewa, że nie wszystkie państwa członkowskie wdrożyły te zalecenia, i zauważa, że niektóre z nich stale odmawiają; zwraca się do Komisji o wzmocnienie działań monitorujących w państwach członkowskich, które nie wdrożyły jeszcze zaleceń dotyczących ochrony interesów finansowych UE;

⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/785 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program zwalczania nadużyć finansowych i uchylające rozporządzenie (UE) nr 250/2014 (Dz.U. L 172 z 17.5.2021, s. 110).

⁽²⁴⁾ Dokument roboczy służb Komisji z 20 września 2021 r. zatytułowany „Plan działania »Strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych« (CAFS) – stan na czerwiec 2021 r.”, SWD(2021)0262.

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

105. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie rozporządzenia w sprawie warunkowości; przypomina, że rozporządzenie to weszło w życie 1 stycznia 2021 r.; z zadowoleniem przyjmuje wyroki TSUE z 16 lutego 2022 r. dotyczące skarg wniesionych przez dwa państwa członkowskie na mechanizm warunkowości, a także wnioski TSUE potwierdzające, że UE rzeczywiście posiada kompetencje w zakresie praworządności w państwach członkowskich, a mechanizm warunkowości w zakresie praworządności jest zgodny z prawem UE;

106. przypomina, że nieskuteczna lub opóźniona współpraca państw członkowskich z EPPO i OLAF-em stanowi podstawę do podjęcia działań na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości; wzywa EPPO i OLAF, aby w związku z tym zgłaszały każdy przypadek nieprzestrzegania przez państwa członkowskie zobowiązań do informowania, udzielania pomocy, podejmowania odpowiednich działań i środków zapobiegawczych oraz zapewnienia odpowiednich i terminowych działań następczych w związku ze sprawozdaniami i zaleceniami;

107. zwraca uwagę, że rozporządzenie w sprawie warunkowości jest stałym instrumentem mającym zastosowanie poza granicami konkretnych WRF i jest stosowane powszechnie jako warunek wstępny dostępu do wszystkich funduszy UE;

108. przypomina, że przestrzeganie zasad praworządności i art. 2 TUE jest warunkiem niezbędnym do uzyskania dostępu do funduszy, że mechanizm warunkowości w zakresie praworządności ma pełne zastosowanie do zasobów RRF, o czym wyraźnie stanowi art. 8 rozporządzenia w sprawie RRF, oraz że w ramach RRF nie można finansować żadnych środków sprzecznych z wartościami UE zapisanymi w art. 2 TUE;

109. uważa, że rozporządzenie w sprawie warunkowości jest wystarczające i może przeciwdziałać regresowi demokracji lub mu zaradzić wyłącznie wtedy, gdy będzie stosowane terminowo, na ściśle określonych i jasnych warunkach, a krajowe działania naprawcze będą wnikliwie monitorowane i będą w ich następstwie podejmowane odpowiednie działania;

110. głęboko ubolewa, że w ramach mechanizmu warunkowości w zakresie praworządności Komisja przedstawiła Węgrom 17 warunków w postaci działań naprawczych, które nie wystarczą, by naprawić poważne naruszenia praworządności; ubolewa, że Komisja nie zażądała bardziej znaczących zmian i zabezpieczeń, aby przywrócić niezależność sądownictwa, obniżyć poziom korupcji i zapewnić odpowiednią ochronę interesów finansowych UE;

111. utrzymuje, że przestrzeganie przez państwa członkowskie zasad państwa prawnego jest warunkiem wstępnym należytego zarządzania finansami ogólnie, a w szczególności wydajnego i skutecznego zarządzania środkami UE; uważa, że naruszanie takich zasad jest zatem poważnym zagrożeniem dla interesów finansowych Unii; z zadowoleniem przyjmuje niedawne wyroki TSUE⁽²⁵⁾, w których podkreślił on wyraźną zależność między poszanowaniem zasad praworządności a wydajnym wykonywaniem budżetu Unii; powtarza, że jedynie poprzez wzmocnienie unijnej struktury zwalczania nadużyć finansowych można skutecznie i wydajnie realizować i wzmocnić ochronę interesów finansowych UE, przewyżczając wewnętrzne ograniczenia systemów krajowych, utrudniające zwalczanie przestępstw finansowych, które w coraz większym stopniu przybierają postać uchybień o charakterze transgranicznym; uważa, że tylko skuteczna kontrola sądowa może zapewnić przestrzeganie prawa UE, jak zauważył TSUE, a mianowicie, że w odniesieniu do wydatków „nie można w pełni zagwarantować poszanowania tych warunków i celów jako elementów prawa Unii w braku skutecznej kontroli sądowej służącej zapewnieniu przestrzegania prawa Unii, zważywszy, że istnienie takiej sprawowanej przez niezależne sądy kontroli – zarówno w państwach członkowskich, jak i na szczeblu Unii – jest nieodłącznym elementem państwa prawnego”⁽²⁶⁾;

112. podkreśla szkodliwy wpływ korupcji na prawa obywateli; ponownie zaleca, aby UE została członkiem Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO), ponieważ nie istnieją żadne prawne przeszkody na drodze do pełnego członkostwa; w związku z tym zwraca się do Komisji, by zaleciła Radzie zawarcie umowy międzynarodowej o przystąpieniu UE do GRECO; zwraca się do Rady o zajęcie jasnego stanowiska w sprawie przystąpienia UE do GRECO, z wyjaśnieniem, czy którekolwiek – a jeżeli tak, to które – państwo członkowskie się temu sprzeciwia;

⁽²⁵⁾ Wyrok z 16 lutego 2022 r., Węgry przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, C-156/21, ECLI: EU:C:2022:97 oraz wyrok z 16 lutego 2022 r., Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, C-157/21, ECLI: EU:C:2022:98.

⁽²⁶⁾ Wyrok z 16 lutego 2022 r., Węgry przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, C-156/21, ECLI: EU:C:2022:97, [pkt 132](#).

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

113. przypomina, że należy wprowadzić bardziej spójne i usystematyzowane przepisy dotyczące przejrzystości, niezgodności, konfliktów interesów, nielegalnego lobbingu i efektu „drzwi obrotowych”, aby skuteczniej chronić interesy finansowe UE; podkreśla potrzebę udoskonalenia unijnego rejestru służącego przejrzystości; wzywa Komisję do wzmocnienia mechanizmów kontroli wewnętrznej, np. przez ustanowienie wewnętrznego mechanizmu zwalczania korupcji w instytucjach UE;

Wymiar zewnętrzny ochrony interesów finansowych UE

114. zauważa, że należy zwrócić większą uwagę na kontrolę funduszy przeznaczonych na pomoc w państwach niebędących członkami UE w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” (ISWMR – „Globalny wymiar Europy”); dostrzega, że jest to szczególnie ważne w świetle pandemii COVID-19 i odpowiedzi UE na wojnę w Ukrainie; przypomina, że na działania zewnętrzne Unia przeznaczająca łącznie około 10 % swojego budżetu;

115. wzywa Komisję do aktualizacji systemu zgłaszania nadużyć finansowych dotyczących środków wydatkowanych w państwach niebędących członkami UE; zauważa, że nowy system powinien uwzględniać konkretne problemy stojące przed UE w związku z wydatkowaniem środków poza jej terytorium;

116. na podstawie sprawozdania ETO dotyczącego budżetu Unii na rok 2021 zauważa, że w przypadku ISWMR – „Globalny wymiar Europy” (w ramach budżetu ogólnego Unii) z 67 zbadanych transakcji w 32 (48 %) wystąpiły błędy oraz że pomimo ograniczonej próby wyniki kontroli potwierdzają, że ryzyko błędów w tym dziale WRF jest wysokie, a 24 błędy miały wpływ na budżet UE; zauważa ponadto, że najczęstszymi kategoriami błędów w przypadku działu 6 „Sąsiedztwo i świat” były nieponiesione wydatki, koszty niekwalifikowalne, brak dokumentów uzupełniających oraz błędy w zamówieniach publicznych;

117. zaleca, by zawiesić wsparcie budżetowe w państwach trzecich, w tym w krajach kandydujących, gdzie władze ewidentnie nie podejmują rzeczywistych działań w celu zwalczania powszechnej korupcji, a jednocześnie zapewniać przekazywanie pomocy ludności cywilnej alternatywnymi kanałami; apeluje, aby w negocjacjach przedakcesyjnych priorytetowo traktować walkę z korupcją i skupić się na budowaniu zdolności, na przykład za pośrednictwem wyspecjalizowanych organów antykorupcyjnych; wzywa Komisję do wysłania wyraźnych sygnałów krajom kandydującym, w których pogorszenie standardów praworządności uniemożliwia lub opóźnia przystąpienie do UE; ubolewa nad tym, że, jak wynika ze specjalnego sprawozdania ETO nr 01/2022, wsparcie w kwocie 700 mln EUR udzielone przez UE na poprawę sytuacji w zakresie praworządności na Bałkanach Zachodnich w latach 2014–2020 miało niewielki wpływ na podstawowe reformy;

118. podkreśla, że współpraca z partnerami międzynarodowymi ma kluczowe znaczenie dla ochrony funduszy unijnych wydatkowanych poza Europą oraz dochodów do budżetu UE; z zadowoleniem przyjmuje porozumienia o współpracy administracyjnej, które OLAF podpisał w 2021 r. z dwoma międzynarodowymi organami partnerskimi, tj. Prokuraturą Generalną Ukrainy i WCO; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że OLAF organizował w 2021 r. wydarzenia online, aby nawiązać nowe kontakty operacyjne z organami dochodzeniowymi w państwach trzecich oraz zachęcić je do zgłaszania nadużyć finansowych i nieprawidłowości za pośrednictwem delegatur UE na całym świecie;

o

o o

119. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.